

Det nye danske nationalregnskab

Bent Thage

Danmarks Statistik

SUMMARY: Revised national accounts figures for the years 1966-73 have recently been published by Danmarks Statistik. The article reviews the main reasons for the establishment of almost completely new calculations and concentrates on the accounting structure of the new system. The overall accounting structure is discussed within the context of the complete new SNA system, and the use of the production statistical method in the calculations is shown by a description of the 4000 commodity accounts and 130 production accounts for industries which also are the basis for annual input-output tables.

1. Indledning

I august 1978 har Danmarks Statistik offentliggjort nye danske nationalregnskabsberegninger¹ med endelige tal for perioden 1966-73 og foreløbige tal for 1974-77 (DS 1978). Offentliggørelsen betegner et afgørende skridt frem i det arbejde med omlægning og revision af nationalregnskabet, der for snart ti år siden indledtes med udarbejdelsen af input-output tabellen for 1966 (DS 1973), selv om der, som det vil fremgå af denne artikel, fortsat er et godt stykke vej at tilbagelægge, før det danske nationalregnskab kan leve op til alle de krav, der for nærværende stilles i indberetningsskemaerne til de internationale nationalregnskabsstatistikker, der udsendes af FN, OECD og EF, og som må anses for et realistisk mål for, hvad et land på Danmarks udviklingsstrin burde kunne præstere.

Baggrunden for, at man i slutningen af 1960'erne kunne konstatere et klart behov for en dybtgående revision af nationalregnskabsberegningerne, kan her kun skitseres. Den forrige store nationalregnskabsrevision blev afsluttet i 1962 (DS 1962), og de metoder og principper, der lå til grund for disse beregninger, og

Artiklen er udarbejdet under et studieophold ved Forskningsafdelingen i Statistisk Sentralbyrå i Oslo finansieret ved et stipendium fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

1. Det nye nationalregnskab er udarbejdet i Danmarks Statistiks 6.kontor af artiklens forfatter sammen med Vøgg Løwe Nielsen, Karsten Stetkær og Søren Brodersen, der også har gennemlæst manuskriptet og givet nyttige forslag til ændringer.

Det nye danske nationalregnskab

Bent Thage

Danmarks Statistik

SUMMARY: Revised national accounts figures for the years 1966-73 have recently been published by Danmarks Statistik. The article reviews the main reasons for the establishment of almost completely new calculations and concentrates on the accounting structure of the new system. The overall accounting structure is discussed within the context of the complete new SNA system, and the use of the production statistical method in the calculations is shown by a description of the 4000 commodity accounts and 130 production accounts for industries which also are the basis for annual input-output tables.

1. Indledning

I august 1978 har Danmarks Statistik offentliggjort nye danske nationalregnskabsberegninger¹ med endelige tal for perioden 1966-73 og foreløbige tal for 1974-77 (DS 1978). Offentliggørelsen betegner et afgørende skridt frem i det arbejde med omlægning og revision af nationalregnskabet, der for snart ti år siden indledtes med udarbejdelsen af input-output tabellen for 1966 (DS 1973), selv om der, som det vil fremgå af denne artikel, fortsat er et godt stykke vej at tilbagelægge, før det danske nationalregnskab kan leve op til alle de krav, der for nærværende stilles i indberetningsskemaerne til de internationale nationalregnskabsstatistikker, der udsendes af FN, OECD og EF, og som må anses for et realistisk mål for, hvad et land på Danmarks udviklingsstrin burde kunne præstere.

Baggrunden for, at man i slutningen af 1960'erne kunne konstatere et klart behov for en dybtgående revision af nationalregnskabsberegningerne, kan her kun skitseres. Den forrige store nationalregnskabsrevision blev afsluttet i 1962 (DS 1962), og de metoder og principper, der lå til grund for disse beregninger, og

Artiklen er udarbejdet under et studieophold ved Forskningsafdelingen i Statistisk Sentralbyrå i Oslo finansieret ved et stipendium fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

1. Det nye nationalregnskab er udarbejdet i Danmarks Statistiks 6.kontor af artiklens forfatter sammen med Vøgg Løwe Nielsen, Karsten Stetkær og Søren Brodersen, der også har gennemlæst manuskriptet og givet nyttige forslag til ændringer.

som reelt daterer sig tilbage til opstillingen af input-output tabellen for 1953, dannede også grundlaget for beregningerne i de følgende år (og helt frem til 1977, dog således at det sidste »endelige« regnskab blev udarbejdet for året 1970). Når man få år efter revisionens afslutning måtte konstatere, at nationalregnskabet på vigtige områder var behæftet med store niveaufejl, skyldtes dette ikke primært, at de grundlæggende beregningsmetoder daterede sig langt tilbage i tiden, men derimod, at man på grund af en meget begrænset ressourceindsats hverken havde mulighed for løbende at korrigere metodemæssige svagheder eller på en effektiv måde inddrage væsentlige dele af den stadigt mere omfattende primærstatistik i beregningerne. Hensynet til kontinuiteten i udviklingen fra år til år tillod ikke de spring i tallene, som direkte anvendelse af ny primærstatistik i mange tilfælde ville have medført, og det valgte kontinuitetssynspunkt må tillige ses på baggrund af, at man ikke i 1968 forudså, at der ville gå ti år, før det nye nationalregnskab kunne foreligge.

Endvidere var der behov for at tilpasse det danske nationalregnskab til de internationalt anvendte definitioner og klassifikationer, dels for at kunne honorere de internationale organisationers krav, dels for at øge sammenligneligheden med andre former for indenlandsk økonomisk og social statistik, der oftest følger de internationalt anvendte klassifikationer. Dette sidste skulle tillige lette den tekniske side af beregningen af nationalregnskabstallene, men på grund af nomenklaturskift i vigtige primærstatistikker over den periode, som det nye nationalregnskab nu er udarbejdet for, blev denne side af sagen langt mere kompliceret end først antaget.

Selv om der var vigtige afvigelser, søgte man med det hidtidige danske nationalregnskab at følge hovedprincipperne i FN's nationalregnskabssystem fra 1953, SNA (UN 1953), der i 1968 blev afløst af et nyt system, der indeholdt væsentlige udvidelser og definatoriske ændringer, ny SNA (UN 1968). Fra begyndelsen blev det nye danske nationalregnskab tilrettelagt med henblik på at følge principperne i dette system. Endnu før revisionen var afsluttet medførte den danske indtræden i EF imidlertid, at vi i indberetningerne til EF's Statistiske Kontor blev forpligtet til at følge EF's særlige version af ny SNA, Det Europæiske Nationalregnskabssystem, ENS (EF 1975), der på væsentlige punkter afviger fra ny SNA, og dermed fra de principper, som det nye danske nationalregnskab base-res på. Dels af praktiske grunde, men også fordi ENS løbende er undergået ændringer og næppe har fundet sin endelige form, har man fra dansk side besluttet at holde sig til ny SNA og efterfølgende foretage redefinitioner og transformationer til begreberne og klassifikationerne i ENS. Dog har man valgt også at anvende hovedkontosystemet fra ENS i den hjemlige offentliggørelse.

TABEL 1: *Bruttofaktorindkomsten fordelt på hovederhvervsgrupper 1970.
Hidtidige og nye tal samt afvigelse efter årsag*

Sektornr.	Hidtidige tal			Nye tal	Afvigelse	Årsag til afvigelse		7 som pct. af
	Ekskl. håndværk	Håndværk	I alt			4-3	Defin. Reelle ændr. ændr.	
	1	2	3	4	5	6	7	8
	mill. kr.							
0111-0400 Landbrug m. v., fiskeri	8.706	.	8.706	6.733	-1.973	-1.703	-270	-3
1000-3999 Råstofudvinding og fremstillingsvirksomhed	21.814	8.231	30.045	23.425	-6.620	272	-6.892	-23
4000 Bygge- og anlægsvirksomhed	10.825	.	10.825	11.628	803	4	799	7
5000 El-, gas- og vandværker m. v.	2.042	.	2.042	1.964	-78	-266	188	9
6000-6100 Engros- og detailhandel	15.350	608	15.958	16.584	626	-1.304	1.930	12
6201-6300 Bank- og forsikr.virks.	3.435	.	3.435	3.385	-50	-29	-21	-1
6400 Boligbenyttelse	6.322	.	6.322	6.157	-165	-2.211	2.046	32
7110-7200 Transport og transport-service	8.404	.	8.404	7.993	-411	-877	466	6
7300 Post, telegraf og telefon	2.424	.	2.424	1.714	-710	-524	-186	-8
8210-8540 Øvrige tjenesteydende erhverv	4.030	1.022	5.052	9.009	3.957	-511	4.468	88
9002 Offentlige ydelser	19.378	.	19.378	16.381	-2.997	-1.833	-1.164	-6
Imputerede finansielle tjenester	.	.	.	-3.260	-3.260	-3.260	0	.
Bruttofaktorindkomst i alt	102.730	9.861	112.591	101.713	-10.878	-12.242	1.364	1

KILDE: *Statistiske Efterretninger* 1978 A20 p. 448.

TABEL 2: *Vækstprocenter 1966-73. Faste priser.
Hidtidige og nye tal. Procentvis stigning i forhold til året før.*

		1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
Bruttofaktorindkomst	Hidtidige	4,7	4,3	8,8	2,5	3,7	4,6	2,5
	Nye	4,6	4,8	6,5	2,5	3,0	5,3	4,7
Privat konsum	Hidtidige	3,5	1,8	9,2	2,9	1,8	2,8	5,2
	Nye	4,1	2,3	6,3	2,7	0,2	2,0	7,2
Kollektivt konsum	Hidtidige	7,5	5,9	8,3	5,5	8,2	0,0	-1,8
	Nye	8,0	4,8	7,0	6,9	4,0	5,5	2,9
Faste bruttoinvesteringer	Hidtidige	7,7	-1,2	13,2	3,0	2,9	8,2	6,1
	Nye	7,9	0,7	13,5	3,0	1,8	9,2	7,4

KILDE: Som tabel 1.

Selv om der ikke i denne artikel skal gås nærmere ind på årsagerne til afvigelserne mellem de hidtidige og reviderede nationalregnskabstal er tabel 1 og tabel 2 gengivet fra *Statistiske Efterretninger* til illustration af nogle størrelsesordener både med hensyn til niveauer og vækstrater. I tabel 1 er afvigelserne opdelt på formelle ændringer, der skyldes definitionsændringer o.l., og reelle ændringer, som er udtryk for, at der med de nye beregninger foreligger en korrektion til det billede af økonomien, som man kunne danne sig på grundlag af de hidtidige tal. Ændringerne i tabel 2 er udelukkende af reel karakter. Årsagerne til de reelle afvigelser er det i de fleste tilfælde vanskelige at præcisere, da det nye nationalregnskab er opbygget direkte fra de primærstatistiske kilder og derfor ikke har karakter af specifikke korrektioner til det hidtidige nationalregnskabs tal.

I forbindelse med omtalen af nationalregnskabet kan sondres mellem *teori, system og teknik*.

Med nationalregnskabsteori tænkes på de grundlæggende betragtninger, der ligger bag definitionerne af de enkelte begreber som for eksempel bruttofaktorindkomst og privat konsum og principperne for deres indplacering i det økonomiske kredsløb. Disse forhold spiller en central rolle i økonomernes begrebsverden i det hele taget og diskuteredes længe før de første nationalregnskabsberegninger fandt sted, således som det kendes fra for eksempel Quesnays *Tableau Economique* og Adam Smiths sondring mellem produktive og uproduktive erhverv, som man stadig i det alt væsentlige kan genfinde i Comecon-landenes nationalregnskabssystem, MPS (UN 1971). At denne diskussion langt fra er afsluttet viser de senere års bestræbelser på at supplere nationalproduktbegrebet med henblik på at få et mere anvendeligt mål for økonomisk velfærd. Denne diskussion er opsummeret af UN (1977 a).

Et nationalregnskabssystem er et konkret sæt af konti, hvori nationalregnskabsbegreberne posteres, således at der fremkommer et afsluttet dobbelt bogholderi. Systemet behøver ikke i bogstavelig forstand at være opstillet i kontoform, men kan være givet i matrixform, som flow-diagrammer eller som et sæt af ligninger. Antallet af konti i et nationalregnskab kan variere fra nogle få hovedkonti til adskillige tusinde vare- og tjenstekonti – sidstnævnte er tilfældet i det nye danske nationalregnskab.

Med nationalregnskabsteknik tænkes på de metoder og det datagrundlag, der i praksis anvendes ved beregningen af nationalregnskabstallene. Problemstillingen er her at transformere mere eller mindre fuldstændige primærstatistiske oplysninger til nationalregnskabskategorier og i sidste ende præstere tal, der omfatter hele økonomien. Skal man vurdere et nationalregnskabs kvalitet, må man kende den

anvendte teknik. Netop på dette område er der sket væsentlige nyskabelser ved beregningen af de nye nationalregnskabstal. Nye beregningsmetoder i forbindelse med anvendelsen af edb har været en afgørende forudsætning for, at man har kunnet udnytte primærstatistikken langt mere effektivt, end det hidtil er sket.

Inden for denne artikels rammer er det ikke muligt at tage alle de tre områder, der er nævnt ovenfor, op til behandling. Da hovedformålet er at give en overskuelig præsentation af det nye danske nationalregnskab, er det naturligt at koncentrere sig om den systemmæssige opbygning, der tillige vil virke som en redegørelse for de datatyper, der er til rådighed i det mest detaljerede nationalregnskab.

2. Kontosystemet i det nye nationalregnskab

Selv om de syv hovedkonti, der er offentliggjort for det nye nationalregnskab, følger den i ENS anbefalede kontoopdeling, adskiller de sig på dette aggregerings- og konsolideringsniveau² ikke i praksis fra strukturen i ny SNA, der vil blive brugt som ramme for den følgende fremstilling. Først redegøres for det samlede SNA-system inklusive de dele, der endnu ikke er realiseret for det danske nationalregnskabs vedkommende, og dernæst specielt for strukturen i de nu offentliggjorte konti illustreret med tal for året 1970.

I ny SNA samles i et system (1) statuskonti, (2) Produktions-, indkomst- og kapitalkonti, (3) Vare- og tjenstekonti og (4) finansielle konti, medens gammel SNA kun omfattede de under (2) nævnte konti. De detaljerede vare- og tjenstekonti danner direkte grundlag for input-output tabeller og de finansielle konti for flow of funds tabeller, der således er integreret i systemet. I ny SNA opereres der med to typer af sektorer (eller transaktorer), funktionelle og institutionelle. En funktionel sektor har virksomheden, den tekniske og geografisk afgrænsede enhed, som grundlag, medens institutionelle sektorer har firmaet, den økonomiske og beslutningsmæssige enhed, som grundlag. Funktionelle sektorer erhvervsgrupperes og anvendes i forbindelse med beskrivelsen af produktionsstrukturen. Institutionelle sektorer anvendes i forbindelse med beskrivelsen af indkomst- og finanstransaktioner, og grupperes ikke efter erhverv, men efter deres plads i den samfundsøkonomiske beslutningsproces (jfr. side 241). Ny SNA rummer ingen konti med krydsklassifikationer af funktionelle og institutionelle sektorer, men en række transformationskonti, hvor transaktionsarter omgrupperes fra den ene sektortype til den anden.

2. Ved konsolidering udelades de transaktioner, der finder sted mellem de sammenlagte konti, medens de beholdes ved aggregering, som derfor ikke påvirker systemets bruttostrømme.

TABEL 3: Det samlede nationalregnskabsystem i matrixform 1970 (mia. kr.)

	Åbningsstatus		Produktion		Indkomst		Akkumulation		Udlandet		Omvurdering		Afslutningsstatus		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Åbningsstatus	1														
Produktion															
Indkomst															
Akkumulation															
Udlandet															
Omvurdering															
Afslutningsstatus															
Finansobjekter															
Realobjekter															
Varer og tjenester			83,4				92,1	30,6	33,6						
Erhverv			201,8												
Indkomstdannelse			0,7	118,4											
Indkomstfordeling					119,0					1,2					
Indkomstanvendelse						118,6									
Ændring i finansobjekter															
Kapitaldannelse	P	N					26,5	F		4,1		R	N	P	N
Løbende poster			37,2		0,1	1,6									
Kapitalposter	P	N						F				R	N	P	N
Finansobjekter															
Realobjekter															
Finansobjekter															
Realobjekter															

ANM.: A = aktiver, P = passiver, N = egenkapital, R = omvurdering, F = finansielle transaktioner.

I tabel 3 er i matrixform givet en sammentrængt fremstilling af det samlede SNA-system. Hvert element i matricen må opfattes som værende en aggregering eller konsolidering af en bagved liggende matrix, der viser elementets opdeling med hensyn til transaktionsarter og sektorer. Systemet kan derfor gøres så detaljeret, som man ønsker, uden at den grundlæggende struktur påvirkes. I tabel 3 er de elementer, hvori der skal forekomme tal i det fuldt specificerede system, udfyldt med enten et bogstav eller et tal. Bogstavkoden angiver, at det nye danske system endnu ikke omfatter denne del, medens tallene (i mia. kr.) er taget fra det nye nationalregnskab for året 1970. Angivelsen af et tal indebærer kun, at det er til rådighed på dette summariske niveau, og ikke nødvendigvis, at SNA's specifikationer på transaktionsarter og transaktioner forefindes. Den optrukne ramme i matricen afgrænser de løbende transaktioner, medens statuskonti med tilhørende omvurderingskonti ligger uden for rammen.

Statuskontiene er kun rudimentært behandlet i ny SNA, og selv om der senere er udsendt en mere detaljeret beskrivelse (UN 1977 *b*), er arbejdet med disse konti endnu ikke på internationalt plan så langt fremme, at de er medtaget i de internationale organisationers spørgeskemaer.³ Her skal derfor kun foretages en summarisk gennemgang af deres indhold.

I åbningsstatus angiver rækkerne aktiver (A), opdelt på finans- og realobjekter, medens søjlerne angiver passiver, opdelt på finansobjekter (P) og egenkapital (N). I løbet af perioden kan der ske ændringer i beholdningen af finansobjekter på grund af løbende finansielle transaktioner (F) og omvurderinger (R), medens der kan ske ændringer i beholdningen af realobjekter på grund af nettoinvesteringer (i tabel 3, som er holdt helt i bruttobegreber, er dog kun bruttoinvesteringerne vist) og på grund af omvurderinger (R). På samme måde som i åbningskontoen er (N) bestemt residualt i omvurderings- og afslutningskontiene.

Omvurderingskontoen nødvendiggøres blandt andet af reglen om, at finansobjekter skal ansættes til markedsværdi og realobjekterne til genanskaffelsværdi på statustidspunktet.

Blandt de løbende transaktioner udgør de med F angivne elementer (der dekomponeres på finansobjekter og institutionelle sektorer) foreløbigt ikke en del af det nye nationalregnskab. På det aggregerede og konsoliderede niveau, der er vist i tabel 3, gælder det imidlertid, at de finansielle transaktioner for indenlandske institutionelle under et er at finde i betalingsbalancestatistikens kapitalposter

3. Selv om beholdningsstørrelser ikke indgår som en del af det nye nationalregnskab, er det i den praktiske beregning af afskrivninger og lagerændringer nødvendigt at benytte tal for fast realkapital og lagre i en vis udstrækning.

(idet betalingsbalancen føres som Danmarks konto over for udlandet, medens udlandets konto i nationalregnskabet ses fra udlandets synspunkt). På dette konsolideringsniveau har Danmark da også i flere år til de internationale organisationer indberettet tal på nationalregnskabet konto for ændringer i finansobjekter. I den nationale offentliggørelse af nationalregnskabet har man imidlertid valgt at udelade de finansielle konti indtil der kan gives en tilfredsstillende opdeling på institutionelle sektorer.

Da SNA-systemet for de løbende transaktioner inklusive ændringer i finansobjekter skal opfylde betingelsen rækkesummer = søjlesummer, kan man med rette undre sig over, at det tilsyneladende er muligt at udelade de finansielle konti og alligevel bevare systemet afstemt. Dette er da også kun opnået ved det kunstgreb at flytte underskuddet på betalingsbalancens løbende poster (4,1 mia. kr. fra elementet (11.10), hvor det hører hjemme i det fuldt specificerede system, til den viste placering, hvor det reelt optræder som et indenlandsk nettofinansieringsbehov.

Produktionskontoen er opdelt i konti for varer og tjenester og for erhverv. I afsnit 3 gives der en mere detaljeret fremstilling af transaktionerne på disse konti. I kontoen for varer og tjenester vises tilgang (søjle) og anvendelse (række) af varer og tjenester. Da posteringerne i systemet imidlertid vedrører indtægter og udgifter og ikke fysiske strømme, skal transaktionerne læses på den måde, at der er udgifter til indkøb af varer og tjenester fra indenlandske sektorer (201,8 mia. kr.), fra udlandet (37,2 mia. kr.) samt told (0,7 mia. kr.) og indtægter ved salg til rå- og hjælpestoffer (83,4 mia. kr.), konsum (92,1 mia. kr.), bruttoinvestering (30,6 mia. kr.) og eksport (33,6 mia. kr.). Produktionssektorerne har indtægter ved salg af varer og tjenester (201,8 mia. kr.) og udgifter til indkøb af rå- og hjælpestoffer (83,4 mia. kr.) og til aflønning af de anvendte produktionsfaktorer samt indirekte skatter minus subsidier (= indirekte skatter, netto) på i alt 118,4 mia. kr. Toldens særlige placering skyldes, at den udgør en del af importens basispris (jfr. afsnit 3), og derfor ikke sektorfordeles. Tilsvarende vil erhvervsfordelt bruttonationalprodukt i markedspriser tilsammen kun udgøre 118,4 mia. kr., hvortil tolden skal lægges for at komme frem til det totale bruttonationalprodukt i markedspriser, der fra konto 5 udbetales enten til indlandet (119,0 mia. kr.) eller udlandet (0,1 mia. kr.). Udlandets indtægt i denne henseende omfatter kun lønninger betalt til udenlandske residenter⁴, da renter og udbytter ikke anses for betaling for en produktiv indsats.

4. Residenter i et land er personer, der opholder sig inden for landets grænser med undtagelse af udenlandske statsborgere på ophold af mindre end et års varighed.

Af konto 6 fremgår det, at indenlandske residenter har indkomster i form af faktorindkomst og indirekte skatter, netto (incl. told) på 119,0 mia. kr. og indtægter fra udlandet på 1,2 mia. kr. i form af lønninger, renter og udbytter samt løbende overførsler. Heraf må afgives 1,6 mia. kr. til udlandet i form af renter og udbytter og løbende overførsler, således at der resterer 118,6 mia. kr. til disposition i indlandet. Heraf anvendes ifølge konto 7 92,1 mia. kr. til konsum, medens resten, 26,5 mia. kr., udgør bruttoopsparingen, der sammen med underskuddet på betalingsbalancens løbende poster (4,1 mia. kr.) modsvarer de samlede bruttoinvesteringer på konto 9.

De syv konti, der indeholder tal, er trukket ud af tabel 3 og opstillet i tabel 4 i kontoform svarende til de i *Statistiske Efterretninger* offentliggjorte hovedkonti. Af oversigtsmæssige grunde er alle konti opstillet med fælles forspalte indeholdende transaktionsarterne, således at begge sider af de enkelte poster umiddelbart kan identificeres. I forhold til matrixfremstillingen er der medtaget flere detaljer, og i forhold til de offentliggjorte konti er nogle poster foretaget negativt for at opnå, at de enkelte kontis indtægter og udgifter summer op til centrale nationalregnskabsbegreber, der således defineres ved kontosystemet. Det bemærkes, at tolden i tabel 4 er modposteret på produktionskontoen og ikke som i tabel 3 på konto for indkomstdannelse. Dette er begrundet med ønsket om at få det samlede bruttonationalprodukt i markedspriser som saldo på produktionskontoen.

I de enkelte konti er det formelt således, at de kursiverede størrelser residualdefineres ved hjælp af kontoen. Men dels ligger der det bånd på systemet, at en fuld specifikation af seks af kontiene automatisk indebærer specifikationen af den syvende, dels behøver der ikke at være nogen sammenhæng imellem, hvad der formelt er residualdefineret, og den måde, hvorpå kontiene ud fra eksisterende statistik rent faktisk udfyldes. Ideelt set burde samtlige tal i systemet kunne hentes fra primærstatistikker, således at opstillingen af systemet i denne henseende alene fik karakter af et konsistenscheck.

Det kan ses af tabel 4, at bruttonationalproduktet i markedspriser kan regnes fra tre forskellige sider. For det første er det forskellen mellem erhvervenes produktionsværdi i markedspriser (plus told) og de hertil medgåede rå- og hjælpestoffer (konto 4). For det andet er det lig med summen af de endelige indenlandske anvendelser plus overskuddet på vare- og tjenestebalancen over for udlandet (konto 3), og for det tredje er det lig med summen af de i indlandet skabte faktorindkomster plus indirekte skatter netto (incl. told) således som det fremgår af konto 5. Afhængigt af, hvor hovedvægten ligger i det praktiske statistiske arbejde med opstillingen af nationalregnskabet, taler man i denne

TABEL 4: Hovedkontosystemet i det nye danske nationalregnskab 1970 (mia. kr.)

	Konto for varer og tjenester	Produktions- konto	Konto for indkomst- dannelse	Konto for indkomst- fordeling	Konto for indkomst- anvendelse	Kapital- konto	Konto for udlandet
	3	4	5	6	7	9	10
Produktionsværdi i markedspriser							
Import af varer og tjenester	201,8	201,8					
Told	37,2						37,2
Rå- og hjælpestoffer	0,7	0,7					
Privat konsum	83,4	-83,4			68,3		
Kollektivt konsum	68,3				23,8		
Faste bruttoinvesteringer	23,8					29,4	
Lagerinvesteringer	29,4					1,2	
Eksport af varer og tjenester	1,2						
Bruttonationalprodukt i markedspriser	33,6	119,1	119,1				33,6
Subsidier							
Indirekte skatter (incl. told)			119,1	-3,1			
Lønninger			3,1	20,5			
Anden bruttofaktorindkomst			-20,5	64,1			
Lønninger fra udlandet			64,2	37,5			0,1
Renter og udbytter fra udlandet			37,5	0,1			0,1
Renter og udbytter til udlandet				0,6			0,6
Løbende overførsler fra udlandet				-1,0			1,0
Løbende overførsler til udlandet				-0,5			0,5
Disponibel bruttonationalindkomst i markedspriser				0,6			0,6
Bruttoopsparing				118,6			
Underskud på løbende poster					118,6		
Tilgang og anvendelse af varer og tjenester					26,5		
Bruttonationalprodukt i markedspriser	239,7	239,7				26,5	
Bruttofaktorindkomst		119,1	119,1			4,1	
Bruttonationalindkomst i markedspriser			101,7	118,7			
Disponibel bruttonationalindkomst i markedspriser			101,7	118,7			
Bruttoinvestering					118,6		
Løbende transaktioner med udlandet					118,6	30,6	38,9

ANM.: Tabellen er en sammenstilling af kildens (DS 1978) separat viste konti.

forbindelse om henholdsvis den produktionsstatistiske, den udgiftsstatistiske og den indkomststatistiske metode. Som det vil fremgå af afsnit 3, er det nye danske nationalregnskab (som det hidtidige) primært baseret på den produktionsstatistiske metode.

Som tidligere nævnt er transaktorerne på indkomst- og akkumulationskonti i ny SNA institutionelle sektorer. Der sondres her mellem følgende:

Ikke-finansielle selskaber og selskabslignende foretagender.

Finansielle institutioner

Den offentlige sektor

Husholdninger

Private ikke-udbyttegivende institutioner.

Husholdningssektoren indeholder alle private foretagender, der ikke er omfattet af de øvrige sektorer, og er således mere bredt defineret end det, der normalt forstås ved husholdninger. Den offentlige institutionelle sektor vil ligeledes være mere omfattende end den funktionelle offentlige sektor i erhvervsfordelingen af produktionen, hvor offentlige erhvervsmæssige foretagender er henført til de respektive erhvervsgrupper. Private ikke-udbyttegivende institutioner findes især inden for social- og sundhedsvæsen, men de spiller her i landet en så ringe rolle, at det er tvivlsomt om man vil tilstræbe at vise denne institutionelle sektor separat.

I forhold til SNA opererer ENS med en række underopdelinger af de institutionelle sektorer for finansielle institutioner og den offentlige sektor. Mere væsentligt er det imidlertid, at ENS i modsætning til SNA også kræver produktionskonti for de institutionelle sektorer.

I relation til kontoopstillingen i tabel 4 indebærer en institutionel sektoropdeling, at kontiene 4-7 og 9 (ifølge SNA kun 5-7 og 9) skal dekonsolideres, hvad der tillige vil medføre, at der kommer en række nye transaktionstyper til, som alene vedrører forholdet mellem de institutionelle sektorer, der nu er konsoliderede for indlandet som helhed. Det er en smagssag, om man også vil karakterisere udlandets konto som en institutionel sektor, men i alle praktiske henseender fungerer den som en sådan. Kontosystemet i tabel 4 kan derfor opfattes som indeholdende to institutionelle konti, en for indlandet og en for udlandet.

I det nye danske nationalregnskab er der endnu ikke foretaget en opdeling på institutionelle sektorer. For den offentlige sektor og de finansielle institutioner er det statistiske grundlag herfor stort set til stede, medens den afgørende vanskelighed ligger i sondringen mellem på den ene side ikke-finansielle selskaber og selskabslignende foretagender og på den anden side husholdninger. At kravene i ENS om opdeling på institutionelle sektorer imidlertid ikke blot er ren teori,

viser det forhold, at EF-landene med undtagelse af Luxemborg, Irland og Danmark i det alt væsentlige udfylder disse konti, inklusive finanstransaktionerne (EF 1978).

På denne baggrund virker det omfang, i hvilket Danmark med det nye nationalregnskab på indeværende tidspunkt kan leve op til kravene i SNA og ENS, ikke umiddelbart imponerende. De væsentligste systemmæssige nyskabelser i ny SNA med hensyn til løbende transaktioner, nemlig indførelse af konti for ændringer i finansobjekter samt en opdeling på institutionelle sektorer, er ikke gennemført, og en realisering heraf synes at have lange udsigter. En vurdering af det nye nationalregnskab på grundlag af den overordnede kontostruktur forvrider imidlertid i væsentlig grad proportionerne, når man sammenholder med det praktiske arbejde, der ligger bag fremstillingen af nationalregnskabstallene. I det danske nationalregnskab, der helt overvejende er opbygget efter den produktionsstatistiske metode, er arbejdet med produktionskontoen det centrale, og en detaljeret beskrivelse af tilgang og anvendelse af varer og tjenester det fundament, hvorpå resten af nationalregnskabet hviler.

3. Tilgang og anvendelse af varer og tjenester

Tabel 5 er et forstørret udsnit af matrixfremstillingen af det samlede system i tabel 3. I tabel 5 vises vare- og tjenestekontiene så detaljeret, at tabellen kan anvendes som grundlag for en beskrivelse af resultaterne af de beregninger, der udgør den centrale del af det nye nationalregnskab.⁵ I de delmatrixer, hvori der forekommer tal, er angivet et identifikationsnummer bestående af række- og søjlenummer. De steder, hvor matrixnummeret er angivet i en rund parentes, burde der være tal ifølge SNA-systemet, medens numrene i de firkantede parenteser viser de alternative løsninger, som man har valgt i det danske system. I

5. På produktionsområdet har ny SNA nogle yderligere opdelinger, der ikke eksplicit findes i det nye nationalregnskab. Det drejer sig om opdelingen af varer og tjenester på to hovedgrupper, hvoraf den ene er beregnet til salg på et marked, medens den anden i princippet konsumeres af producenten selv. Hertil svarer en opdeling af de funktionelle sektorer (erhverv) på »industries« og »other producers«. Det er karakteristisk for sidstnævnte, at deres produktionsværdi definatorisk opgøres fra omkostningssiden. I ny SNA opdeles »other producers« i »producers of government services« (den offentlige funktionelle sektor) og »producers of private non-profit services to households«. Denne sidste gruppe er ikke udskilt fra »industries« i det nye nationalregnskab, medens den offentlige funktionelle sektor ikke systemmæssigt særbehandles i forhold til de øvrige erhverv. Med den udbygning af statistikken for den offentlige sektor, der for tiden finder sted, skulle det imidlertid snart blive muligt at følge forskrifterne i ny SNA og ENS med hensyn til opdelinger af den offentlige sektor på såvel produktions- som anvendelsessiden.

TABEL 5: Strukturen i de detaljerede vare- og tjenestekonti

	Dimension	Produktion										Udl.		Sum
		3			4			7		9		10	1	
		Varer og tjenester			Erhverv			Privatkonsumsum	Kollektivt konsumsum	Faste investeringer	Lagerinvesteringer			
		Basispris	Vareskatter, netto	Excl. moms	4000	1	130					66	1	
Produktion	3	Basispris	4000			130	66	1	5 (40)	5	1	1	1	
		Engrosavancer	4000			1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.0	1.0	
	3	Varer og tjenester	Detailavancer	4000			2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.0	
			Vareskatter, netto	4000			3.4	3.5	3.6	3.7			3.0	
	4	Erhverv	Excl. moms	4000			4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	4.0	
			Moms	1			5.4	5.5	5.6	5.7			5.0	
Indkomst	4	Erhverv	130										6.0	
			(6.2)	(6.3)										
	5	Bruttofaktorindkomst	Lønninger	1										
			Anden bruttofaktorindkomst	1										
	5	Indirekte skatter, netto	Vareskatter, netto	1										
			Andre indirekte skatter, netto	1										
Told			1	11.1										
10	Udland	Import c.i.f.	1	12.1										
		Sum	1	0.1	0.2	0.3	0.4							

forspalte og hoved er angivet tal, der viser delmatrixernes dimensioner. Således er matrix 1.4 af dimensionen 4000×130 .

Det ses, at det detaljerede system indeholder (ca.) 4000 vare- og tjenestekonti og 130 produktionssektorer. Den endelige anvendelse er mest opdelt for det private konsums vedkommende med 66 kategorier. De nummererede delmatrixer indeholder i alt knap 4 millioner elementer. Af disse er i praksis ca. 200.000 forskellige fra nul, hvad der imidlertid ikke indebærer, at nulelementerne ikke indeholder information.

Tilgangen af varer og tjenester i basispriser⁶ (0.1) udgøres af importen i basispriser (12.1 + 11.1) og indenlandsk produktion i basispriser (6.1), der er defineret som ab fabrik værdien eksklusive vareskatter, netto. Når tolden anses for en del af basisprisen er begrundelsen den, at importvarerne hermed bringes op på et værdiniveau, der tilsvare de indenlandske producenters basispriser. Matrix 6.1 giver en krydstabulering af varer og erhverv, således at man vandret kan aflæse de enkelte erhvervs varesammensætning, og lodret de enkelte varers fordeling på producerende erhverv (Af praktiske grunde anvendes »varer« nu som en fællesbetegnelse for »varer og tjenester«). Matrix 6.1 indeholder også den samlede produktion i henholdsvis engros- og detailhandel, der set fra tilgangssiden er produktion i basispriser, medens handelsavancerne på anvendelsessiden indtager en særstilling.

Anvendelsen af varer i basispriser (eksklusive handelsavancer) er vist i delmatrixerne i række 1. Fordelen ved en særskilt fordeling af varer i basisprisniveau består i, at den relative fordeling på anvendelser ikke påvirkes af, at handelsavancer og vareskatter kan variere fra anvendelse til anvendelse. Herved kommer man så nær på en afspejling af fordelingen af de fysiske størrelser, som det i praksis er muligt, når man skal holde sig til værdimål. På anvendelsessiden medfører brugen af basisprisniveauet statistiske problemer, da det ikke her som på tilgangssiden kan observeres direkte.

Matrixerne for engros- og detailavancer udfyldes ved, at der til hver vare i hver anvendelse (i basispris) knyttes en avanceprocent, der i princippet er beregnet som produktet af den gennemsnitlige avanceprocent og den andel af varen, der passerer det pågældende handelsled. Når handelsavancerne er fordelt, er følgende relation opfyldt: $0.1 = 1.0 + 2.0 + 3.0$.

Indirekte skatter, netto (excl. told) er opdelt i vareskatter, netto, og andre indirekte skatter, netto. En vareskat er karakteriseret ved, at den kan henføres

6. Basispris anvendes som en kort betegnelse for det teoretisk korrekte udtryk »tilnærmede basispriser«, jfr. (DS 1973, SU nr. 30 p. 13).

direkte til en enkelt vare og varierer med værdien eller mængden heraf. Det drejer sig typisk om punktafgifter som benzin- og spiritusafgifter, men også moms, der dog er behandlet på en forenklet måde. Andre indirekte skatter, som for eksempel ejendomsskatter, kan normalt kun henføres til en virksomhed som helhed og optræder derfor kun i matrix 10.4.

I tabel 5 er vareskatterne opdelt på moms og andre vareskatter. Medens tilgangen af de sidste er opdelt på de varer, de påhviler (matrix 9.2), forekommer der på tilgangssiden kun et totaltal for momsen (9.3), der er lig med det offentlige momsindtægt og derfor set fra en anvendelsessynsvinkel kun omfatter ikke-refunderet moms⁷, der i række 5 er fordelt som et samlet beløb på hver anvendelseskategori, hvor langt størsteparten vil være placeret i matrix 5.5.

Som nævnt er matrixnumrene i parenteser udtryk for, at det danske system for behandling af vareskatter, netto, afviger fra SNA (og ENS). Medens de internationale systemer gennem placeringen af vareskatterne i matricerne 6.2 og 6.3 muliggør en beregning af erhvervenes produktionsværdier i såkaldte producentpriser (= basispriser + vareskatter, netto, indbetalt af de pågældende erhverv), og dermed en beregning af erhvervsfordelt bruttonationalprodukt i markedspriser (= 6.1 + 6.2 + 6.3 - (1.4 + 2.4 + 3.4 + 4.4 + 5.4)), som atter kan opdeles på 7.4, 8.4, 9.4 og 10.4, så tillader det danske system umiddelbart kun beregning af erhvervsfordelt bruttonationalprodukt i basispriser (7.4 + 8.4 + 10.4), og i praksis har man valgt kun at offentliggøre erhvervsfordelt bruttonationalprodukt i faktorpriser = bruttofaktorindkomst (7.4 + 8.4).

Når man i det danske system har undladt at udfylde matricerne 6.2 og 6.3, og dermed 9.4, og i stedet valgt at placere vareskatterne i 9.2 og 9.3 kan dette dels forklares med, at man undgår at skulle opdele vareskatterne på indbetalende erhverv, hvad der er forbundet med betydelige praktiske vanskeligheder, ikke mindst for den ikke-refunderede moms' vedkommende, dels med, at det ikke blev anset for væsentligt at kunne beregne erhvervsfordelt bruttonationalprodukt i markedspriser, som alligevel ikke vil give nogen særlig vejledning ved vurdering

7. Alternativt kunne man behandle momsen således, at al opkrævet moms blev anset for vareskat. Herved vil de totale momsstrømme i systemet overstige statens momsindtægter, der fremkommer som differencen mellem erhvervenes udgående moms og den refunderbare indgående moms. Dette såkaldte *bruttosystem* medfører en række ulemper. For eksempel vil udviklingen i erhvervenes bruttonationalprodukt i markedspriser blive påvirket af eksportandelene. Men bortset herfra forekommer det upraktisk at lade den særlige tekniske opkrævningsform, som momssystemet er udtryk for, indgå detaljeret i vare- og tjenestebalancerne. Fremgangsmåden i det nye danske nationalregnskab betegnes *nettomethoden*, som ydermere anvendes i aggregeret form, idet den ikke-refunderede moms ikke fordeles på varer, men kun på anvendelseskategorier. Fra 1976 overgår ENS fra brutto- til nettometoden.

af de enkelte erhvervs realøkonomiske betydning. Af hensyn til kravene til internationale indberetninger bør det nok overvejes, om man, i hvert fald formelt, skal gå over til at følge de internationale systemer på dette punkt.⁸

Når de indirekte skatter indgår så detaljeret i systemet og her er omtalt relativt indgående, bør det ses i sammenhæng med, at en hensigtsmæssig behandling af de indirekte skatter i sidste ende bliver afgørende for, om man ved hjælp af det opbyggede datasystem kan analysere de realøkonomiske sammenhænge – selv om man i visse forbindelser naturligvis kan have en selvstændig interesse i at analysere effekterne af den indirekte beskatning.

Til hvert af systemets 4000 varenumre er der knyttet et nummer for karakteristisk sektor, som i princippet er den sektor, der ifølge matrix 6.1 har den største andel af varens produktion. Varer, der ikke produceres her i landet, får tilknyttet nummeret på den sektor, hvor produktion i givet fald måtte antages at ville finde sted. Disse sektorkoder gør det muligt at aggregere varerne til 130 karakteristiske varegrupper. Efter en sådan aggregering vil matrixerne 1.4, 2.4, 3.4, 4.4 og 6.1 være kvadratiske, og 6.1 vil være af udpræget diagonal karakter.

Et aggregeringsniveau svarende til karakteristiske varegrupper kan være et hensigtsmæssigt udgangspunkt for mange former for økonomisk analyse. Det kan også danne grundlag for beregning af input-output tabeller af den type, der er offentliggjort for 1966. Det er dog også muligt at beregne input-output tabellen direkte fra 4000×130 matrixerne, hvorved de aggregeringsfejl, der indføres ved ovennævnte summation, undgås. Der arbejdes for tiden med fremstilling af input-output tabeller efter sidstnævnte retningslinier for årene 1966–73, og fremover vil årlige input-output tabeller indgå som et led i det løbende nationalregnskabsarbejde. På input-output området har Danmark hermed i en international sammenligning placeret sig i første række.

I input-outputtabellen for 1966 arbejdedes der med en opdeling af importen på konkurrerende og ikke-konkurrerende, idet en vare (på 4000-varegruppe niveauet) defineredes som ikke-konkurrerende, hvis der ikke fandt produktion sted af varen her i landet. Som led i opstillingen af tidsrækker på detaljeret vare-

8. Dette kan for vareskatterne excl. moms ske på den måde, at matrix 6.2 frembringes ved at 9.2 fordeles på erhverv i henhold til den lodrette fordeling i 6.1. Denne metode, der faktisk anvendes ved fremstilling af input-output tabeller til EF, fordeler dog ikke afgifterne på betalende erhverv, men de, mod på de erhverv, hvori de afgiftsbelagte varer produceres. En tilsvarende automatisk beregningsmetode kan tænkes for matrix 6.3, idet matrixerne 5.4–5.7 først via de lodrette fordelinger i matrixerne i rækkerne 1, 2 og 3 transformeres til varefordeling og dernæst via matrix 6.1 til erhvervsklassifikationen.

niveau bliver denne definition problematisk, da det fra det ene år til det andet varierer, hvilke varer, der (eventuelt i meget små kvanta) fremstilles her i landet. Som ovenfor nævnt har man derfor nu til alle varer knyttet en sektorkode for karakteristisk indenlandsk produktionssektor. Brugerne står herefter frit med hensyn til valg af kriterium for at betegne en vare som ikke-konkurrerende, for eksempel kan man anvende den betingelse, at den indenlandske produktion skal udgøre under en vis (lav) procentdel af den samlede tilgang. I forbindelse med konstruktionen af en input-output tabel må man imidlertid træffe et valg, der dog ikke vil være så definitivt som i 1966-tabellen, da også den ikke-konkurrerende import nu vil være erhvervsgrupperet. I denne henseende vil de nye input-output tabeller komme til at følge de retningslinier, som er skitseret i Thage (1973, pp. 371-72).

Inden for denne artikels rammer er det kun muligt at antyde de principper, hvorefter beregningen i konstante 1970-priser finder sted. Bortset fra matricerne 7.4 og 8.4 bliver samtlige matricer i tabel 5 tillige beregnet i faste priser. Da fastprisberegningen af handelsavancer og vareskatter finder sted ved anvendelse af de i 1970 gældende procentsatser på basisprisværdierne (række 1) i 1970-priser i det løbende år, bliver deflateringen af tilgang og anvendelse i basispriser det centrale led i fastprisberegningen, og de prisindeks, der anvendes, skal svare til dette værdiniveau.

Fastprisberegningen foretages på det mest detaljerede vareniveau (for indenlandsk produktion og import endog på undergrupper af de 4000 varer). Import og indenlandsk produktion deflateres hver for sig, overvejende ved anvendelse af engrospristallets materiale, og eksporten gives samme prisindeks som den indenlandske produktion. Herefter kan der residualberegnes et prisindeks for samtlige indenlandske anvendelser, som elementerne i matricerne 1.4-1.8 deflateres med. Deflateringsmetoden indebærer blandt andet, at der foretages en konsekvent dobbeltdeflatering af erhvervenes bruttofaktoringkomst, d.v.s. at output og input deflateres hver for sig. Konsistensen i beregningerne sikres automatisk ved, at de foregår inden for rammerne af et samlet system, hvor bruttonationalproduktet i faste priser opgjort fra produktionssiden automatisk bliver lig med opgørelsen på anvendelsessiden.

I tabel 5 er i søjle 7 angivet, at bruttoinvesteringerne er opdelt på 5 arter i beregningssystemet. Efterfølgende er imidlertid foretaget en yderligere opdeling på 40 investerende sektorer (en aggregering af de 130 produktionssektorer). Da der er ca. 800 varer, der går til investeringsanvendelse, foreligger der således årligt en investeringsmatrix af dimensionen 800×40 . Disse matricer kan på længere sigt danne grundlaget for erhvervsfordelte afskrivninger og dermed er-

hvervsfordelt nettofaktorindkomst, således som det kræves i de internationale systemer.

Det ligger klart uden for det muliges (og hensigtsmæssiges) grænser at offentliggøre det detaljerede datamateriale, som tabel 5 viser, at der er til rådighed i det endelige nationalregnskab for det enkelte år. I artiklen i *Statistiske Efterretninger* er der offentliggjort en række summariske tabeller. For erhvervene er de fleste tabeller vist på en 37-sektor aggregering, og der er intet offentliggjort vedrørende detaljeret tilgang og anvendelse af varer og tjenester. Selv om en væsentlig del af dette materiale vil foreligge i form af de kommende årlige input-output tabeller, må datamaterialet tillige i vid udstrækning tænkes anvendt på den måde, at interesserede brugere på baggrund af det »katalog«, som tabel 5 udgør, individuelt bestiller de data, som de ønsker at anvende.

4. Afsluttende bemærkninger

Hvad angår formålet med udarbejdelsen af nationalregnskaber har to synspunkter, der dog ikke gensidigt behøver at udelukke hinanden, været gjort gældende. Det ene lægger hovedvægten på nationalregnskabets karakter af et bogholderi, som på grundlag af relativt aggregerede data giver en oversigt over de økonomiske hændelser i en periode, medens det andet går ud på primært at anvende nationalregnskabssystemet som et instrument til etablering af et system af koordineret og tidsmæssigt sammenlignelig statistik. (UN 1978).

Det er ikke overraskende, at internationale organisationer, der indsamler nationalregnskabsstatistik fra medlemslandene, fremhæver det første synspunkt. Heraf kan man imidlertid ikke uden videre udlede hvilken prioritering, der bør vælges i nationalregnskabsarbejdet i de enkelte lande, hvor dets placering i den samlede statistiske organisation og relationerne til brugerinteresser også må indrages i overvejelserne.

Fremstillingen i denne artikel viser, at man i det nye danske nationalregnskab har lagt hovedvægten på det sidste af ovennævnte synspunkter, idet indsatsen med henblik på at opfylde de formelle krav i det overordnede kontosystem har været begrænset, hvorimod den realøkonomiske del af systemet er udbygget så detaljeret, at man herigennem – med et ringe tab af information undervejs – har fået gjort den økonomiske primærstatistik⁹ anvendelig til analyseformål.

9. Dette gælder tildels også beskæftigelsesstatistikken, idet der i forbindelse med det nye nationalregnskab er opstillet beskæftigelsesbalancer på erhverv. Både ny SNA og ENS stiller krav om sådanne tabeller.

Med det niveau, det nye danske nationalregnskab nu har nået, og de videre udviklingsplaner, der foreligger, er der ingen tvivl om, at Danmark er godt på vej ud af den nationalregnskabsmæssige skammekrog, hvor vi i mange år har været anbragt. En effektiv og kritisk efterspørgsel efter nationalregnskabsdata vil være den bedste garanti for, at vi ikke havner der igen.

Litteratur

- DANMARKS STATISTIK. 1973. *Input-output tabeller for Danmark 1966*. Statistiske Undersøgelser nr. 30 og 31. København.
- DANMARKS STATISTIK. 1978. Nationalregnskab 1966-73 (77). Nye beregninger. *Statistiske Efterretninger A* 20, pp 445-79.
- DET STATISTISKE DEPARTEMENT. 1962. *Nationalregnskabsstatistik 1947-60*. Statistiske Undersøgelser nr. 7. København.
- EF'S STATISTISKE KONTOR. 1975. *European system of integrated economic accounts, ESA*, 2nd ed. Luxembourg.
- EF'S STATISTISKE KONTOR. 1977. *Nationalregnskaber ENS. Detaljerede tabeller 1970-76*. Luxembourg.
- THAGE, BENT. 1973. Udenrigshandelen i input-output analysen. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* nr. 3 pp. 361-81.
- UNITED NATIONS. 1953. *A system of national accounts and supporting tables*. Series F, no 2. New York (Rev. 1 i 1960 og Rev. 2 i 1964 uden væsentlige ændringer).
- UNITED NATIONS. 1968. *A system of national accounts*. Series F, no 2, Rev. 3. New York.
- UNITED NATIONS. 1971. *Basic principles of the system of balances of the national economy*. Series F, no 17. New York.
- UNITED NATIONS. 1977a. *The feasibility of welfare-oriented measures to supplement the national accounts and balances: A technical report*. Series F, no 22. New York.
- UNITED NATIONS. 1977b. *Provisional international guidelines on the national and sectoral balance-sheet and reconciliation accounts of the system of national accounts*. Series M, no 60. New York.
- UNITED NATIONS. 1978. Working party on national accounts and balances. Ninth session held in Geneva 13-17 February 1978. Doc. CES/WP. 22/50-55.

Med det niveau, det nye danske nationalregnskab nu har nået, og de videre udviklingsplaner, der foreligger, er der ingen tvivl om, at Danmark er godt på vej ud af den nationalregnskabsmæssige skammekrog, hvor vi i mange år har været anbragt. En effektiv og kritisk efterspørgsel efter nationalregnskabsdata vil være den bedste garanti for, at vi ikke havner der igen.

Litteratur

- DANMARKS STATISTIK. 1973. *Input-output tabeller for Danmark 1966*. Statistiske Undersøgelser nr. 30 og 31. København.
- DANMARKS STATISTIK. 1978. Nationalregnskab 1966-73 (77). Nye beregninger. *Statistiske Efterretninger A* 20, pp 445-79.
- DET STATISTISKE DEPARTEMENT. 1962. *Nationalregnskabsstatistik 1947-60*. Statistiske Undersøgelser nr. 7. København.
- EF'S STATISTISKE KONTOR. 1975. *European system of integrated economic accounts, ESA*, 2nd ed. Luxembourg.
- EF'S STATISTISKE KONTOR. 1977. *Nationalregnskaber ENS. Detaljerede tabeller 1970-76*. Luxembourg.
- THAGE, BENT. 1973. Udenrigshandelen i input-output analysen. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* nr. 3 pp. 361-81.
- UNITED NATIONS. 1953. *A system of national accounts and supporting tables*. Series F, no 2. New York (Rev. 1 i 1960 og Rev. 2 i 1964 uden væsentlige ændringer).
- UNITED NATIONS. 1968. *A system of national accounts*. Series F, no 2, Rev. 3. New York.
- UNITED NATIONS. 1971. *Basic principles of the system of balances of the national economy*. Series F, no 17. New York.
- UNITED NATIONS. 1977a. *The feasibility of welfare-oriented measures to supplement the national accounts and balances: A technical report*. Series F, no 22. New York.
- UNITED NATIONS. 1977b. *Provisional international guidelines on the national and sectoral balance-sheet and reconciliation accounts of the system of national accounts*. Series M, no 60. New York.
- UNITED NATIONS. 1978. Working party on national accounts and balances. Ninth session held in Geneva 13-17 February 1978. Doc. CES/WP. 22/50-55.